

Son elli yıl içinde bu insanın “uygarlık tarihi” dediği kendini kendi yerine koyarak kendini var etme çabaları daha da ilginç bir sürece geldi. Newtoncu bilimdeki “düzen”, bulduğu “kaos paradigması” ile yerini “düzensizliğe”, “Kestirilebilir (deterministik)” sonuçlar yerini “kestirilemez (olasılıklı)” sonuçlara bıraktı. İnsan içinde düzensizliği barındıran karmaşıklık bilimi, simülasyon kuramları, kendiliğinden örgütlenme gibi yeni bilgi edinme yöntemleri ortaya çıkardı. Bu süreci değerlendiren, kendilerine “postmodernistler” denilen filozofları (Lyotard, Jacques Derrida, Michel Foucault, Gilles Deleuze, Felix Guattari...) yarattı. Onlara göre yaşadığımız bu dünyada, kendisini ret eden bir kendi var. Onların insanı koyduğu kendinde artık idealizmin, tek bir doğrusu olan indirgemeci düşüncenin, denge ve karalılığın peşine düşmenin, ilerlemeciliğin, düzen özleminin, yanlış ve doğrunun anlamı kalmamıştır!

Bu gelişmeyi böyle anlatarak, gerçekte insanlık tarihi evriminin bugün bilimde teori ile deneye yol göstericiliğe soyunmuş olan simülasyon tekniğinin bir metaforunu yapmaya çalıştım. Ama bugün insanlık tarihinin içinde yaşadığımız dünyanın gerçekleri üzerinden bu simülasyon metaforu tamamlanmıştır. Artık insan kendi yerine kendini içinde yaşadığımız dünyada değil kendi ürettiği bir evrenin gerçekleriyle koymaya başlamıştır. İnsanlık tarihinin bu yeni evreni sinemasıyla, internet iletişimleriyle, tvleriyle sosyal medyayla simülasyon evrenidir. Öyle ki bu süreç daha önceki gibi iktidarlar tarafından zor belada olsa kontrol edilebilen bir kaotik süreç değil karmaşıklık içinde bir süreçtir. Ve artık bu süreçte arkasını insanlık tarihinin modernite projelerine bağlamış olan ve bu dünyanın evrensel gücü olduğunu iddia eden Batı uygarlığının yaşamasını mümkün olmayacak ve er geç onların insanlığı sömürerek kurdukları bu sefahat âlemi yıkılacaktır.

II. Fransız düşünürü Jean Baudrillard insanlık tarihinin geldiği bu süreci bir simülasyon kuramı üzerine oturtmaya çalışmıştır. Kuramına göre modern insan bu simülasyon evreninde “hiper gerçeklerin” artık esiridir. Kuramıyla modern gerçeklik ilkesinin (Fransız aydınlanması, gelişme ve ilerleme paradigmaları) sinemasıyla, televizyonuyla, internetiyle, sosyal medyayla yaşadığımız simülasyon evreninde iflas ettiğini ve bunların herhangi bir gerçeği temsil etmeyen işaretlere, simülakrlara (görünümlere) dönüşmekte olduklarını iddia eder². Baudrillard’a göre kendisiyle birlikte tüm insanlığı da peşinden belirsiz bir sona doğru sürüklemekte olan Batı uygarlığı dünyanın kaderini olumlu yönde değiştirebilme güç ve yeteneğini kaybetmiştir, tam tersi, yaşadığı bolluk ve sefahat âleminde trans halinde yumuşak bir ölümü çoktandır kabullenmiştir.

² Baudrillard, Jean (2013), Simülakrlar ve Simülasyon, Çeviren Oğuz Adanır, Doğu Batı Yayınları, Ankara

Baudrillard kuramıyla yaptığı tespit bize göre de yerindedir. Ama kuramıyla bunun yerine neyin geçebileceğini söylememiştir. Veya Batılı bir düşünür olarak bunu görmekten kaçınmış olabilir. Bu ölüm sürecin sadece modernleşme sürecini tamamlamış toplumlar için geçerli olduğunu kabul eden kuramının ortaya çıkacak yeni insanlık oluşumunu görmede yetersiz kaldığını da fark etmiş olabilir.

Kaotik Farkındalık Simülasyon (KFS) kuramı Baudrillard'ın kuramının içinden çıkamadığı bu yeri aşabildiğini iddia eder³. KFS kuramı, modernleşme sürecini tamamlamamış olan toplulukların da bu simülasyon evreninde yaşadığını, ancak bu toplumların gerçeklik ilkesinin modernleşme sürecinde yeri olmadığı iddia edilen sosyal yapılar ve/ya modernite ideolojisi tarafından düşman ilan edilmiş düzensizliği, karmaşıklığı, kaosu, belirsizliği, rastlantıyı ve sürprizi (Kaotik Farkındalık) kabul eder. KFS kuramına göre azınlık olarak kabul edilip bu kaotik farkındalık gerçekliği, her gün daha da büyük bir hızla erişen ve kapsama alanını genişleten simülasyon evreninde düzensiz duyarlı insan davranışlarıyla bir kelebek etkisi yaratabilir. Ve bu etki ortaya simülasyonun aksine bir dinamik özne olarak önceden bilinmeyen, modernite gerçeği olmayanı, modernitenin öngörülerini boşa çıkartacak olanı, modernite tarafından tanımlanmamış ortaya çıkartabilir. Bunların simülasyonlardan bu farklılığını zuhur kelimesiyle kavramlaştırıyoruz. Kurama göre ancak bu zuhurlar simülasyon evreninde yaşadıkları sistemin yapısında (elemanlarında) fark edilmeyen (ölçülemeyen) yeni durumlara, geçişlere ve orantısız dönüşümlerine neden olabilirler. Ve bu zuhurlar insanı esir olmaktan, insanlığı modern olma esaretinden, Batılı olma bağımlılığından kurtarabilir, insanın kendini özgürleştirmesine, insanlığı yeniden kendini bulmasına neden olabilirler. Bugün Ortadoğu'da olanları KFS kuramı ile öngörmüştük. Oralara atılan bombaların aslında Batının büyük bir zuhur kaynağı olan Ortadoğu'dan olan korkusunun, paranoyasının bir eseri olduğunu söylemiştik⁴.

Yakın zamanda yaptığımız bir çalışmada 2013 Gezipark protest hareketleri Türkiye'de önemli bir zuhur çıkışının olacağını öngörenen kuramımızı doğruladığını, dünyayı saran protest hareketlerin içinde⁵ Gezipark, sahip olduğu karmaşıklık yapısıyla bir zuhur özelliği gösterdiğini ve simülasyon dünyasında kuramın tanımladığı yeni anarşinin tipik bir örneği olmuştur. Zira Gezipark bir yeni anarşi örneği (zuhur) olarak siyasi iktidarın öngörülerini boşa çıkartmıştır, onu

³ Akdeniz, K.G. (2009). Disorder in Complex Human System. Singapore: Proceedings of the Conference in Honour of Murray Gell-Mann's 80th Birthday Quantum Mechanics, Elementary Particles, Quantum Cosmology and Complexity, edited by H Fritzsche and K K Phua, World Scientific Publishing, p. 630-637

⁴ Tayfun Gönül (2008), "Düzensiz Kaos, ZUHUR; Gediz Akdeniz ile söyleşi", Kaos Yayınları: Akdeniz, K.G. (2010), Baudrillard'ın Simülasyon Kuramı'nın Karmaşıklık Eleştirisi; Düzensiz Duyarlı İnsani Davranışlar Dinamiği Kuramı Işığında "Büyük Ortadoğu Projesi", Anadolu Aydınlanma Vakfı Sosyal ve Kültürel Bülteni, Sayı.5, ss.6-7: Akdeniz, K. G. (2010), " 'Siborgun Gelecek Halleri: Simülasyon ve Zuhur' Bedende Kıpırdamalar", Ed.Gülnur Elçık ve Tuğba B. Özenç, Varlık Yayınları ve www.gedizakdeniz.com

⁵ Akdeniz, K. G. (2015), "Chaotic Awareness in Gezipark", Chaos, Complexity and Leadership 2013, (Eds. Şefika Şule Erçetin, Santo Banerjee, Springer, Switzerland, s.183187
<http://www.springer.com/gp/book/9783319097091>

projelerini alt üst etmiş, Türkiye’de orantısız değişimleri ve toplumsal evrimleşmelere neden olmuştur. Eligüzel ve Tangün, KAFS kuramına gönderme yaparak, Gezipark ile ortaya çıkan bu değişimleri çizgisel olmayan bir siyaseti öneren Anarşist Adalar modeliyle ele almışlardır⁶.

III. KFS kuramına göre küresel anlamda ve siyasi bağlamda zuhur ise, bir yeni anarşi örneği olarak, simülasyon evreninde Batı uygarlığının evrensel olduğunu iddialarını boşa çıkartan ve Batı uygarlığının korumaya çalıştığı egemenlik projelerini (modernite) alt üst edendir.

Kuramın bu saptaması altında, son yıllarda dünyayı saran ve simülasyon evreninde yer eden küresel mülteci hareketleri, özellikle zuhur kaynağı olan Ortadoğu’ya attıkları bombalarla güven altına almak istedikleri uygarlık iktidarlarını tersine çevirmiş olan bir küresel zuhur (yeni anarşi) örneğidir. Simülasyon evreninde Baudrillard’ın teorisinin modernleşme sürecini tamamlamış dediği topluluklarda kaotik farkındalık gerçekliğiyle mülteci hareketi bir kelebek etkisi gibi tüm Batı egemenliği öngörülerini alt üst ve onların ‘uygar’ olmayanlara karşı kurdukları modernite sınırlarını delmiştir. Özellikle Ortadoğu ve Afrika topluluklarında geçerli olan Kaotik Farkındalık gerçekliğinin Avrupa Birliği iktidarını nasıl aciz duruma düşürdüğü gözlerimiz önündedir. Savaş sebebiyle ülkesini terk edenlerin yanında Avrupa’ya göç edecek ancak mülteci statüsünden yararlanmak isteyenlerin sınırları aşması, Avrupa Birliğinin öngöremediği bir Şengen uygarlık (belki de Hristiyanlık) sınır aşımını meydana getirmiştir. Buna karşı şimdi kaldırdıkları ulusal sınırlarının yerine daha da kalın çizilen bölge sınırlarını öne çıkartmaya çalışmaktadırlar. Bu politikanın uygulaması olarak mülteci nüfusun Avrupa uygarlık sınırları içine girmemesi için bu kalın sınırlarda Balkan ülkelerini ve sınırları dışında tuttıkları Türkiye’yi mültecileri korumak adına Nazi Almanya’sını çağrıştıran tampon bölgeler ve kamplar oluşturmaya zorluyorlar. Ancak bu neo-faşist tedbirlerinin üstünü örtmek için kullandıkları Baudrillard tipi simülasyonlar bile faydasız kalacaktır. Zira, artık sınırlar simülasyon evreninde gerçekliği modernite olmayan düzensiz duyarlı otonom pratiklerle çizilmektedir.

IV. Sadece Bodrum’daki savaştan kaçanların yanı sıra farklı Asya ülkelerinden gelen mültecileri gözlemek, KFS kuramının bu tespitini doğruluğunu göstermek için yeterlidir. Onların nasıl facebook, twitter gibi internet ağlarında ve sosyal medya simülasyon evreninde gerçekliği kendi topluluklarının kaotik farkındalığı olan düzensiz duyarlı davranışlarla yaşadıkları ve ürettikleri farkına varmak o kadar sır değildir. Onlar simülasyon evreninde yer edinen sosyal bir olayın ya da

⁶ eligüzel, a. hıdır ve tangün yağız alp (2014), Anarşist Adalar ve Karmaşıklık Biliminin Birlikteliğine Dair Bir Deneme , TÜFOB, 1. Lisansüstü Felsefe Öğrencileri Kongresi, ODTÜ, 3-4 Mayıs, Ankara

hareketin Türkiye ve hemen hemen tüm dünya üzerinde takipçileridir. Simülasyon evreninde Bodrumdaki mültecilerin birbiriyle kurduğu iletişim ve dayanışma ağının işleme formu, kendinden örgütlenme pratikleri⁷ çeşitli yollarla Avrupa ülkelerine gitmenin yollarını keşfetmiştir. Çünkü mültecilerin ürettikleri hayatta kalma pratiği ve deneyim bilgisinin amacı Batının sırtlarından kazandığı zenginliği paylaşmaktır.

Teşekkür: 2015 Urla Felsefe Günlerindeki sunumumun metin haline getirilmesinde katkıları için, yağız alp tangün'e teşekkür ederim.

Paralel Okumalar

Akdeniz, K. Gediz (2010a), “ ‘Siborgun Gelecek Halleri: Simülakr ve Zuhur’ Bedende Kıpırdamalar”, (Ed.Gülnur Elçk ve Tuğba B. Özenç, Varlık Yayınları İstanbul

Akdeniz, K. Gediz (2010b), Baudrillard’ın Simülasyon Kuramı’nın Karmaşıklık Eleştirisi; Düzensiz Duyarlı İnsani Davranışlar Dinamiği Kuramı Işığında “Büyük Ortadoğu Projesi”, Düşün-ü-yorum Anadolu Aydınlanma Vakfı Sosyal ve Kültürel Bülteni, Sayı.5, ss.6-7, İstanbul

Akdeniz, K. Gediz (2015), “Chaotic Awareness in Gezipark”, Chaos, Complexity and Leadership 2013, (Eds. Şefika Şule Erçetin, Santo Banerjee, Springer, Switzerland, s.183-187

Açıklama [D1]: kaynakça kontrol

⁷ akdeniz k.g. ve yağız a. t. (2015), Avrupa Sınırlarında Küresel Zuhur Olarak “Mülteci”, Anadolu Aydınlanma Vakfı Sosyal ve Kültürel Bülteninde yayınlanacak.

Amaç Aslan, Halil Çon, Seyhan Sıvacı, Kerem Gergin, G. Çiğdem Yalçın (2014), “*A Geophysical Investigation via the Fractal Dimension of Islands*”, XIV. International Symposium on “*Disorder Systems: Theory and Its Applications*”, Mordoğan, 21-25 August 2014

Anderson, Benedict (2007), Üç Bayrak Altında Anarşizm ve Sömürgecilik Karşıtı Tahayyül, Çeviren Emine Bademci, Metis Yayınları, İstanbul

Baudrillard, Jean (2013), Simülakrlar ve Simülasyon, Çeviren Oğuz Adanır, Doğu Batı Yayınları, Ankara

Cantzen, Rolf (2000), Daha Az Devlet Daha Çok Toplum Özgürlük/Ekoloji/Anarşizm, Çeviren Veysel Atayman, Ayrıntı Yayınları, İstanbul

De Landa, Manuel (2013), Çizgisel Olmayan Tarih, Çeviren Ebru Kılıç, Metis Yayınları, İstanbul

Dirlik, Arif (1991) Anarchism in the Chinese Revolution, University of California Press, Berkeley

eligüzel, a. hıdır ve tangün yağız alp (2014), Anarşist Adalar ve Karmaşıklık Biliminin Birlikteliğine Dair Bir Deneme , TÜFOB, 1. Lisansüstü Felsefe Öğrencileri Kongresi, ODTÜ, 3-4 Mayıs, Ankara

Evren, Süreyya (2013), Anarşizmler Anarşizmin Geçmişi ve Tarihleri, Çevirenler Barış Yıldırım-Elmas Deniz, İletişim Yayınları, İstanbul

Lee, Richard E. ve Immanuel Wallerstein (2007), İki Kültürü Aşmak Modern Dünya Sisteminde Fen Bilimleri İle Beşeri Bilimler Ayrılığı, Çeviri Aysun Babacan, Metis Yayınları, İstanbul

Moles, Abraham (2012), Belirsizin Bilimleri İnsan Bilimleri İçin Yeni Epistemoloji, Çeviren Nuri Bilgin, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul

Newman, Saul (2006), Bakunin’den Lacan’a Anti-otoriteryanizm ve İktidarın Altüst Oluşu, Çeviri Kürşad Kızıltuğ, Ayrıntı Yayınları, İstanbul

Sarup, Madan (2010), Post-yapısalcılık ve Postmodernizm Eleştirel Bir Giriş, Çeviren Abdülbaki Güçlü, Kırk Gece Yayınları, İstanbul

Scott, James C. (2008), Devlet Gibi Görmek İnsanlık Durumunu Geliştirmeye Yönelik Projeler Nasıl Başarısız Oldu, Çeviri Nil Erdoğan, Versus Kitap, İstanbul

Snow, C. P. (2001), İki Kültür, Çeviri Tuncay Birkan, Tübitak, Ankara

Prigogine, Ilya (1999), Kesinliklerin Sonu Zaman, Kaos ve Doğa Yasaları, Çeviren Süheyla Sarı, Sarmal Yayınevi, İstanbul

Prigogine, Ilya ve Isabelle Stengers (1996), Kaostan Düzene, Çeviren Senai Demirci, İz Yayıncılık, İstanbul

Wallerstein, Immanuel (2013), Bilginin Belirsizlikleri, Çeviren Berivan Alataş, Sümer Yayıncılık, İstanbul

yağız alp tangün, yagizalptangun@gmail.com
https://independent.academia.edu/yagizalptangun

“Chaotic Awareness in Gezi Park”, Akdeniz, G., «Chaos, Complexity and Leadership» Edts. Erçetin, Ş. Ş., Banerjee, S., (2014).
<http://www.springer.com/physics/complexity/book/978-3-319-09709-1?detailsPage=chapter&resultStart=21>

Fotoğraf Altları:

1. Bodrum Otobüs Garajında Bangladeşliler: Kendiliğinden örgütlenme ve dayanışma pratiği.
2. Simülasyon Evreninde gerçeği Kaotik Farkındalık olan KARA DELİK
3. Bir Postmodern Mülteci: Türkmen Meryem